

De viering van de eerste dag van de week (7)

Na het drempelgebed, dat in het vorige kerkblad werd toegelicht, gaat de dienst van de voorbereiding verder en dat kan bij ons op twee manieren. De eerste mogelijkheid, die we meestal volgen: Gebed om ontferming, gevolgd door het Gloria of loflied. Hier zal mijn collega de volgende keer over vertellen. De tweede mogelijkheid is de klassieke vorm uit de Reformatorische traditie: Gebed van verootmoediging en schuldbelijdenis, gevolgd door Woord van vergeving, waarna Lezing van de 10 leefregels of andere Bijbelse richtlijn en afgesloten met een lied. Bij deze tweede vorm wil ik hier nu stilstaan.

Veel wat over het drempelgebed is gezegd gaat ook op voor de, meer uitgebreide, schuldbelijdenis. Het gebed van verootmoediging gaat eraan vooraf: je maakt je bewust van een passende houding van nederigheid tegenover de heiligheid van God. In het zuivere licht van God tekenen je eigen tekortkomingen en falen zich des te sterker af. Voor de Reformatie kende de kerk voor het belijden van schuld (het sacrament van) de individuele biecht. In de Reformatie werd dit een openbare belijdenis van de hele gemeente aan het begin van de dienst. In met name de Calvinistische kerken is het zondebesef behoorlijk aangewakkerd (wij zijn “onbekwaam tot enige goed” leert de Heidelbergse Catechismus...) en dat heeft bij velen tot grote geloofsonzekerheid of zelfs psychische schade geleid. Aleid Schilder heeft dit treffend beschreven in haar boek “Hulpeloos, maar schuldig” – de titel vat het probleem goed samen. Ten dele als reactie op deze sombere opvatting over de mens zijn we het goede in de mens en zijn/haar mogelijkheden meer gaan benadrukken. Ik denk dat we van de weeromstuit hier in doorslaan, met weer andere kwalijke gevolgen. Zou het moment van “schuldbelijdenis” in de dienst niet kunnen helpen om een realistisch(er) beeld van jezelf te krijgen? Je neemt jezelf onder de loep met je goede en slechte kanten; dat leidt tot meer zelfkennis, waar ook anderen veel plezier van kunnen hebben!

Het heeft ook te maken met het je verantwoordelijk weten voor je eigen leven. Te midden van de tragiek van het leven en de nood van het bestaan ben ik ook een mens die in vrijheid en verantwoordelijkheid beslissingen neemt.

Het belijden van zonde en schuld gaat over in een roep om ontferming. We zijn ons als gemeente niet alleen bewust van de majesteit en de gerechtigheid van God, maar ook van zijn alles te boven gaande barmhartigheid in Jezus Christus en van de vernieuwende werking van de Geest. Dit wordt gezegd in het Woord van vergeving of Genadeverkondiging, bijvoorbeeld zo:

“Vrijspraak, kwijtschelding en vergeving schenke ons de almachtige en barmhartige Heer.” Het gaat hier om verkondiging oftewel toezegging: de voorganger verleent hier niet de absolutie, maar zegt degenen, die oprecht berouw hebben van wat zij verkeerd hebben gedaan, toe dat door Christus vergeving en verzoening mogelijk zijn geworden.

Het is alleen langs de weg van de vergeving mogelijk dat we het oude achter ons kunnen laten en opnieuw beginnen. Niet alleen zeggen, maar ook doen dus. Daarom klinken hierna de Tien leefregels naar Exodus 20 of een samenvatting van de wet (o.a. naar Lucas 10:25-28), als wegwijzer om verder te gaan. Dit heet vanouds de Regel der dankbaarheid: Het is niet uit angst voor straf of hoop op beloning dat we God gehoorzaam zijn, maar alleen uit dankbaarheid voor alles wat Hij voor ons gedaan heeft in Jezus Christus, dat wij nu zo verder willen gaan leven. In een passend lied zingt de gemeente tenslotte haar dank uit voor de vergeving en haar wil op Gods weg te blijven.

Ds. Gert Wybe van der Werff